

PODCAST: MARŠ ŽENA HLEB ZA DRENICU

[Izvodi iz intervjua donose iskustva i sećanja na žene koje su organizovale i učestvovalе u maršu Hleb za Drenicu. Intervjui usmene istorije vođeni su između godina 2012. i 2023.]

Organizacija

Edita Tahiri: U periodima kada je situacija na Kosovu eskalirala, kada je srpsko nasilje počelo da eskalira do nepredvidivih mera, organizovali smo nekoliko protesta, među kojima i marš hleba, kojim smo se solidarirali sa opkoljenom Drenicom. Protest koji je uspeo da internacionalizuje pitanje eskalacije rata na Kosovu. Naravno, nije u to vreme bilo danas za danas, negde koliko se sećam nedelju dana su bile pripreme i svaki dan smo se sastajale.

Nazlije Balja: Deo posla kao aktivistkinje Saveta u isto vreme, sećam se postojala je grupa, ne toliko velika, veoma mala grupa žena koje su organizovale marševe i različite proteste na Kosovu. Pričam o demonstracijama i protestima koje su potresle svet, uzdrmale svet. Uspele smo da okupimo više od 300 žena u Prištini kako bi organizovale marš “Za Drenicu”. Očigledno je da marš nije uspeo ili postigao svoj cilj stvarnog hoda do Drenice, jer smo bile zaustavljene na putu do tamo. Ali uspeo je u širenju glasa, ne samoosveščivanja, nego je stvarno probudio međunarodnu zajednicu po pitanju ubijanja i masakra koji su se dešavali u to vreme na Kosovu.

Fljora Brovina: Uveče su me mnogi zvali: “Da li stvarno razmišljaš o odlasku u Drenicu? Da li možete? Da li smete?” bilo je toga. Ne kažem da ne bismo išli, ali iza Kosovo Polja su stajali volonterski autobusi koje smo organizovali i koji bi prevozili te žene. Tako da bismo definitivno išli. I motiv zašto smo krenule bio je teror koji su učinili nad albanskim stanovništvom; odvajali su žene od muškaraca, decu i žene su držali po školama bez hrane, bez lečenja, među njima je bilo i trudnica i postojala je veoma iritantna atmosfera zbog toga smo morali nešto da učinimo.

Ljindita Cena: Dakle početkom marta [1998] znamo i svi se sećamo masakra porodice Jašari u Prekazu. Oni su bili nasukani, znate, bili su pod opsadom srpskih snaga i nisu mogli da obezbede hranu ili osnovne lekove, što im je bilo preko potrebno, jer su bili opkoljeni policijskim snagama. A onda je Forum žena Demokratskog saveza Kosova koji je uputio poziv za mobilizaciju i okupljanje što većeg broja žena i devojaka, da im se bar pošalje hleb i osnovni lekovi ljudima koji su bili zatočeni u Prekazu.

Fljorina Dulji: Ja mislim da je bilo mnogo spontanosti u organizaciji... mislim za organiziranje protesta sa belim papirom, organiziranje protesta sa hlebom. One nisu bile mnogo... mnogo onako naivne pošto je već u to vreme počela neka vrsta *shuttle diplomacy* na Kosovu. Dolazili su, dakle svet je video da se ovde nešto dešava, naročito sa dolaskom “Reportera bez granica” koji su izveštavali o stanju ljudskih prava, koji su sada bili mnogo pouzdaniji izvori od bivšeg Saveta za ljudska prava i DSK [Demokratski savez Kosova], pošto su bili međunarodnici. Bio je međunarodni Crveni krst, Međunarodna federacija Crvenog krsta, organizacije Ujedinjenih nacija iako ih nije bilo mnogo, mnogo i konstruktivnih u to vreme u odnosu na Albance. Ali, bilo je neke vrste prodora stranaca na Kosovu i povećano interesovanje međunarodnih medija za Kosovo. Počevši od ‘90. - ‘91. godine pa nadalje bilo je novinara koji su redovno pratili situaciju na Kosovu.

Onda se to desilo, dakle žene su uvek smatrane kao... mislim da se protest žena smatrao manje opasnim u poređenju sa protestom u kojem učestvuju muškarci. Pošto su žene uvek smatrane mirnijima, manje opasnim, koje ne nose oružje, koje ne izazivaju previranja. Dakle, to je bilo to. Prvi protest je bio sa papirima, drugi sa hlebom za majke i decu Drenice. Protest za hleb se zapravo desio u vreme kada je Drenica bila potpuno izolovana od ostatka Kosova, a naša glavna briga je bila, mislim za ljude u Prištini, kako da im pristupimo, da ih snabdevamo hranom što je više moguće. Na primer, kako su žene koje su trebale da se porode mogle da dođu i pođu na porođaj van Drenice? Pošto tamo nije bilo medicinskih usluga, šta bi radili ljudi kojima je potrebna dijaliza? I o svemu tome smo imali duge razgovore sa međunarodnim organizacijama i međusobno, da bi moglo da dođe do veće senzibilizacije da se organizuje ovaj protest hleba i krenuli smo za Drenicu.

Aljbertina Ajeti Binaku: Dakle, prema RTP-u (Radio Televiziji Prištine) u to vreme i pisanoj štampi, utvrdili smo da su porodice u Drenici u to vreme bile opkoljene, nisu imale hranu i pristup njoj, deca su ostala bez hrane. Na Kosovu je bila mobilizacija celog stanovništva. I tokom razgovora “Sutra je protest

zbog toga...” I odlučeno je da protestujemo mirno, da uzmemo veknu hleba u ruke i krenemo ka Drenici sa ciljem da se hleb podeli porodicama koje su bile okružene srpskim snagama u to vreme. Nije bilo tendencije da se tome da politička konotacija. Ideja je bila da se tome da više humanitarna konotacija, jer su porodice danima i nedeljama bile opkoljene. Nisu imali slobodu kretanja, mislim, da izađu i kupe hranu i druge osnovne stvari. I to je bilo to. Mislim, mi, kao majke, kao žene, saosećale smo sa tadašnjim majkama Drenice, koje nisu imale hrane da prehrane svoju decu. A s druge strane, možda da apeluju na tadašnje vlasti da dozvole humanitarnu pomoć, hranu, odeću i druge stvari koje su im bile potrebne, da im daju priliku da bar dobiju pomoć... da omoguće pristup selima i dođu do onih u potrebi.

Mevljude Mezini Sarači: Krenule smo jer je to bila glavna tačka da se nađemo u Prištini i krenemo pešice do Drenice. I krenule smo iz Prištine. Bile smo na putu, ali su nas zaustavili na izlazu iz Đakovice. Bile smo organizovane sa autom i čim nas je policija zaustavila... znali su naš sledeći potez i dobili su informaciju o maršu hleba. Dakle, svaku aktivnost koju smo radili van Đakovice na organizovan način, oni su pokušavali da je suzbiju. Ali, nažalost, niko od nas iz Đakovice nije uspeo da ode u Drenicu, jer su nas zaustavili od početka.

Teuta Bekteši Ajeti: Tada je bio problem jer smo planirali da organizujemo protest da se pridružimo protestu žena u Drenici. Za nas u Kumanovu je bilo problematično da se organizujemo, i imali smo razgovor u školi “Naim Frašeri”, sa direktorom te škole kako bismo mogli da se organizujemo, ne na ulici jer nam policija nije dozvoljavala, već da to uradimo u školi, znaš? Održati protest u školi. Šta se desilo? Tako smo organizovali sva sela, devojke, recitacije i sve što smo skupili da održimo protest, i da se svi pridruže. Ali, došlo je do problema jer mi je u 23 sata stigla policija. Rekli su: “Vi ste to organizovali”, dakle, “Vi ste planirali ovu organizaciju”. Ali nije bio problem što smo mi to organizovali, ali oni su vršili pritisak na školu, i u 12 ili 1 ujutro direktor škole nas je obavestio da je otkazan, a da nas uopšte pre nije obavestio, znaš? Da je protest otkazan, a da nas uopšte nisu ni pitali. I tada je bio veliki haos, bili smo revoltirani, dolazili ljudi iz sela i okupljali smo se, ali nismo imali organizovan protest, bilo je sporadično, znate? Organizacija kakvu smo planirali.

Hlebovi

Igbale Redža Jašari: Doneli bi vekne hleba, absolutno svi, videli biste sve pekare kako drže kese, pa... solidarnost je bila na maksimumu, na maksimumu. To može biti nešto što je neko imao ili je mislio da će služiti većem dobru, svi bi to uradili bez oklevanja, a podela... videlo se da vekne hleba stižu, čak i više nego što je bilo potrebno. Svi oni, rekli smo da ćemo protest organizovati sa hlebom, pa su i žene koje su došle iz raznih krajeva dobijale hleb u pekarama, tako da je bilo dovoljno za sve žene. Govorim o protestu Hleb za Drenicu, rat je počeo, a Drenica je zapravo bila izolovanija oblast od ostalih.

Edita Tahiri: Zapravo, kada smo Sevdija i Edi i ja razgovarale, imale smo nekoliko ideja. Postojala je ideja da se koristi neki element koji karakteriše ženu, ali razne analize dovele su nas do zaključka da to ne bismo trebali činiti da bismo identifikovali žene, već da bismo identifikovali svrhu. Cilj je bio nedostatak hrane, lekova i sredstava za higijenu, pa smo od ta tri izabrale hleb sa jačom simbolikom i većim efektima. Tako smo došle do ovog zaključka. Da to je bila velika organizacija, kao što sam vam rekla, DSK je organizovao širom Kosova. Pekari su bili deo pokreta, tako da su svi bili aktivisti i bilo je lako pokucati na vrata pekara da bi... i potvrdili smo broj. Tada, pošto nismo uspele da prodremo do Drenice zbog prepreka, nismo zatvorile protest tamo, već smo išle u, tada nije bila američka ambasada, već je američko predstavništvo otvoreno godine, u januaru '96, predali smo tamo pismo u kome smo tražili još angažovanja od strane Amerike. Zatim smo otišle do pekare i vratile hleb.

Vjosa Dobruna: Moram da priznam da moja ideja nije bila da idemo samo sa hlebom kada je Drenica bila pod opsadom, nego da nosimo takođe i pakete sa higijenskim ulošcima. Ali pošto su žene iz političkih partija razgovarale o tome, sledećeg dana pre nego što smo pošli rekle su "Ne, ne može". Otišle smo da kupimo higijenske uloške... "Ne može, ne može!" Jer je razgovor o "seksualnosti" ili reprodukciji, ili bilo koje drugo žensko pitanje, bilo skoro pa sramotno. Tako da, nije nam bilo dozvoljeno. Stav je bio takav da ukoliko organizujemo ovakav protest, ako odvratimo pažnju od našeg primarnog cilja, a to je bilo oslobođenje Drenice od opsade.

Fljorina Dulji: Ja sam za sebe kupila i mislim da su svi... ljudi su ih imali i pekare su ih davale, ali bilo je i drugih koji su kupovali na odlasku, pošto smo znali da ćemo... ne možete zamisliti nivo solidarnosti u to vreme, to je neopisivo. Tada nismo ni u jednom trenutku razmišljali o monetarnom aspektu aktivnosti, uvek je postojao izvor. Sada kada razmišljamo o bilo kojoj inicijativi, razmišljamo o tome gde da nabavimo budžet za transparent, za ovo, za ono. Tada je to bilo vrlo spontano, a razmišljanje o tome gde da nabavimo sredstva da to organizujemo bila je naša najmanja briga, bilo je mnogo toga, mnogo solidarnosti među ljudima, ali i ličnog ulaganja ljudi u bilo šta.

Fljora Brovina: Neke drugarice su drugačije zamišljale taj marš, malo feminističniji, ali ja nisam tako mislila, ne znam, neću do pominjem ovde. Na primer, da uzmemo neke higijenske stvari, ali to se nije uklapalo sa našim mentalitetom, nije išlo. Dakle, bilo je dovoljno ići sa hlebom i možda nekom gazom ili nečim, ali ne tako.

Ljindita Cena: Hleb smo uzeli tajno jer oni, zapravo protest je bio najavljen, oni su to znali, oni znaju razlog zašto idemo u Prekaz. Ali morale smo da čekamo da padne mrak i uzimale smo ga u pekarama gde smo bile redovne, ili je neko drugi dao, i svaka od nas je imala dužnost da uzme po hleb, pošto je simbolika bila da idemo u Drenicu s hlebom u rukama. Obezbedile smo na koji god način smo mogli, diskretno, da ne budemo primećene. Ja, ja sam nabavila kod vlasnika stana gde sam živela. Dakle, preko njih, od njih sam tražila hleb da pozajmim.

Marš

Fljorina Dulji: Bogami kad smo pošle mislile smo da ćemo stići iako dok smo se sve okupile u grupi bilo je dosta naporno, jer smo se okupile tu gde je, pre su to nazivali starom železničkom stanicom, blizu američke kancelarije pošle smo prema Kosovo Polju i normalno da nam nisu dopustili da... Znam da su nas zaustavili baš tu gde je, ako se dobro sećam sad gde je "Deloitte", gde je Ambasada Velike britanije na Kosovo Polju, tada nije bilo autoputa, bio je samo magistralni put. Policija je izašla ispred nas i zapravo u dogovoru sa vođama, odlučile smo da se moramo vratiti jer nije vredelo, jer ne bismo mogli odupreti sve do Drenice. Svrha marša nije bila samo da se pošalje hleb, već više o uticaju koji je imao u međunarodnim medijima, pa smo se vratile. Ne sećam se dobro tog dela i da li su koristili suzavac ili ne, pošto mi je veoma maglovito...

Duljšen Doko Beriša: Sećam se tog protesta, ja i druge žene smo išle u Prištinu iz Gnjilana, ali ja sam išla ranije kao jedan od organizatora, druge su dolazile na različite načine, privatnim kolima ili autobusom, i sećam se kada smo krenuli. Na početku, ja sam bio u prvim redovima, u početku smo želeli da vidimo da li možemo da preduzmemo neke korake ili da li će biti prepreka. Krenuli smo od američke kancelarije, i glavnog puta, i naravno, pratili su nas. I onda smo mi, žene, krenule, nismo tražile pomoć od muškaraca, ali su oni bili sa strane, za svaki slučaj. I zaista smo želeli da to ostane jedinstven protest.

Ljindita Cena: Protest je bio najavljen za 16. mart 1998. Bilo je predviđeno da se krene iz Dragodana kod Američke ambasade. Tu se skupio veliki broj devojaka i žena, svaka je imala po jedan hleb u ruci i lekove, s nadom da će otići i to odneti porodicama koje su bile blokirane u Prekazu. dakle, na samom početku, tokom okupljanja je bilo provokacija od raznih ljudi. Ali, mi nismo stale, dakle, marš je počeo iz Dragodana, i stigli smo ovamo prema Kosovu Polju, tu blizu Poljoprivredne škole, dakle, putem su nas pratili ljudi kolima, sa srpskim registracijama. I provocirali su, vikali su, trudili su se da nas uplaše ili da nas... Ali mi nismo stale, nastavile smo našim putem, niti smo vikale, ali znale smo svrhu zašto idemo tamo.

Aljbertina Ajeti Binaku: Znam da smo pešačili od centra, tačno se sad ne sećam. Međutim, nastavili smo do, u to vreme je bio "Show restoran", sada je UN, gde je sada "Jysk", eto tu su nas vratili. Bilo je veliko učešće, bilo je mnogo žena. I sećam se da su na prvom redu bile, dakle u to vreme... Držali smo hleb na rukama onako u znak protesta, dakle: "Dopustite, deca, majke porodice trebaju hranu".

I znam da smo bili, mislim, bio je red i policijske snage su nas posmatrale sa obe strane. Kada smo stigli do te tačke, nisu nam dozvolili da nastavimo dalje. Organizatori su tražili pregovore, ali nisu hteli. A oni su nam na dominantan način rekli: "Morate da se vratite, inače ne možemo da rizikujemo jer bi vam se nešto moglo desiti, ne možemo da vas zaštitimo..." Ali, nisu nam dozvolili da odemo. Mislim,

otišli smo blizu dela gde se nalaze tržni centri, na putu za Kosovo Polje. Tamo su nas zaustavili i naterali da se vratimo. Bio je veliki broj policijskih snaga.

Nismo... a onda da budem iskrena, u to vreme te žene koje su bile deo organizacionog tima, znam da su razgovarale o tome i odlučile su da se vratimo u Prištinu. Ali znam da je bio tmuran, hladan kišni dan i znam da je bilo toliko žena, ali i toliko policajaca. Nije bilo muškaraca, barem ne koliko se sećam. I kada smo razgovarali i inicijativa nam je objašnjena... Mislim, opet kažem, jer da su muškarci deo toga, to ne bi imalo efekat kakav smo želeli da ima u to vreme. Mislim, ideja je bila za nas koje smo bile majke, žene i nismo se bavile politikom, to je bila humanitarna stvar. Bilo je mladih devojaka, ali je bilo i starijih žena. Mislim, demografija je bila raznolika. Ali nije bilo muškaraca, sve smo bile žene.

Fljora Brovina: Ali, ipak, sve smo se srele i koristeći iskustvo Lige žena... Žene iz Lige žena su zapravo bile tog dana u Drenici, neke aktivnosti su bile u Drenici, dok je većina nas bila ovde, i ja sam bila kao vođa.

Aljbertina Ajeti Binaku: Sećam se da su u prvom i drugom redu bile žene koje su bile deo DSK [Demokratske stranke Kosova]. I kada smo stigli do dela gde je bila policija, sećam se da smo pokušali, mogu reći da smo čekali pola sata, 45 minuta da nas puste dalje, sećam se da su pregovarali, ali nisu dozvolili da nastavimo dalje. Nije bilo vojske, koliko se sećam, bilo je policajaca. Dosta njih! Ne sećam se da sam videla vojne snage. To je definitivno bila pretnja. Nije, nismo videli, mislim, nije bilo razumevanja sa njihove strane. To je svakako bila pretnja, to se videlo po njihovom pristupu, načinu na koji su se izražavali, kako su razgovarali, mislim, sa predstavnicima ili organizatorima protesta, nije bilo pozitivno, što se tiče toga da nastavimo dalje. Bila su to teška vremena, teška vremena.

Ajnišahe Azemi: Ja sam bila na prvom redu kao što sam rekla, sve moje prijateljice su bile tu, Edita i ostale. A ja sam bila na prvom redu, ispred policije. Spomenula sam da je bilo jako teško, ali smo se osećale ponosno jer smo stajale uspravno, pred represijom i slično, možeš biti muško ali ne bi znao da li će te odvesti u policijsku stanicu ili mučiti tebe ili tvog prijatelja ili nekog drugog, to bi se moglo dogoditi bilo kome...

Edita Tahiri: Mi koji smo se aktivno bavili procesom nezavisnosti i oslobođenja, imali smo u vidu i prepreke. Međutim, bili smo svesni da će sam protest biti manifestacija sa velikim efektima, jer je poruka prošla ceo svet. Čak i kad smo počeli da se sukobljavamo sa srpskom policijom, govorila sam engleski jer sam tako slala poruku svetu. Dok su neke u blizini govorile albanski i srpski, ja sam govorila engleski. Zašto engleski? Jer svet treba da razume kakvu poruku imamo, a ne srpska policija, jer je ona [srpska policija] ionako odlučila da nas opstruira.

Đuljšen Doko Beriša: Kada smo bile blizu ulaza u Kosovo Polje, red policije je bio naoružan do zuba i zaustavili su nas i rekli: "Ne možete dalje!" U to vreme je Edita Tahiri počela da govori, dobro je znala

engleski i sa policijom je razgovarala na engleskom. Srećom, međunarodni mediji su bili tu, preneli su vest koja je postala velika.

Fljora Brovina: Videli ste sami ko je bio u prvom redu, ali nije bitno ko je to bio, ja sam imala drugi zadatak i ne znam ove suorganizatorke prvog reda, da li su znale kako se demonstracija za Drenicu organizovala do kraja? Organizovali smo kontrolu da nas informiraju za opasnost u svakoj fazi, na primer, gde su nas čekale patrole gde smo bili u opasnosti, a u svakom momentu su dolazili informatori. Bila sam u ćošku, bila sam na čelu, ali u uglu, a osim toga imala sam šešir za zaštitu kose i beli kaput kako bi me prepoznali informatori. Informatori su se takođe kretali automobilom, ali su bili i u redu.

Jedna naša vredna aktivistkinja s kojom smo takođe radili na terenu, Baljaj, Nazljia Baljaj, preuzela je veoma težak zadatak, ona je preuzela zajedno sa nekim drugaricama da vode red, znači da ne hodamo bez reda, jednom rečju, bila je saobraćajni policajac. Vrpcom smo držali red da pokažemo da smo civilizovane i sećam se da je taj zadatak obavljala sa velikom časti.

Ali među aktivistima iza nas, iza nas su bili pravi aktivisti, oni koji su poznavali teren, mi ćemo samo simbolično predstaviti svoje subjekte ponekad čak i nesrazmerno, ali to kažem naglas i znam šta pričam. U jednom trenutku, dve studentkinje, kada smo bili upravo pred mostom, dve studentkinje su došle prema meni dok smo bili u Dardaniji i išli prema Kosovo Polju. Nije mi bio prvi put da su me obavestili da jedan beli automobil stalno prolazi pored, to je bilo policijsko vozilo, ali imala sam te informacije i u jednom trenutku dok mi je jedna nešto govorila, a druga je bila blizu, vozilo se približilo i zgazilo nas je. Te dve studentkinje su pale na zemlju, ja sam stajala, ali [vozilo] me je udarilo na nogu i imam posledice od povrede, ali nisam pala.

Brzo je došlo drugo vozilo pokupili su te devojke i odveli ih u bolnicu, mene su pitali: “Kako si?” “Dobro” rekoh. Pravo da vam kažem u tom trenutku nije me još bolela noga. Zatim smo nastavili do mosta, policija nas je opkolila, dobila sam informacije od te dve devojke da ljudi iz Kosovo Polja, koji su u većem procentu bili Srbi, pripremaju da nas ubiju, pripremaju se s kamenjem, pripremaju se s oružjem, izašli su na obe strane puta i napraviće se masakr. Tada sam u tom trenutku imala dilemu da li smem, da li je dobro žrtvovati žene sa voljom koju imaju?

Ljindita Cena: U momentu, ne sećam se ni sama, bile su sekunde u pitanju, jedan od onih koji su provocirali uleteo je kolima među demonstrante. I tu više ne znam šta se desilo, jer sam izgubila svest, dakle, bila sam jedna od onih koji su pregaženi kolima i ne znam, ne sećam se više šta se tu desilo. Samo sam sebe videla u bolnici, s gipsom na nozi i ljude koji su bili sa mnom, koje nisam ni poznavala, niti su me poznavale ali...

Ja sam bila negde u sredini marša, ali sam bila sportski tip i želela sam da dam malo više doprinosa. Imali smo neke crvene trake, mi koje smo vodile računa da masa ne izađe iz reda, postojale su linije

koje su određivale kuda demonstranti treba da hodaju. I imali smo crvenu traku u rukama da označimo, da znaju da je to linija kojom treba da hodaju, a ja sam bila negde u sredini marša. Znam da smo se i mi držale za ruke tako da se nismo razdvajale. Bilo je i drugih žena pored mene koje su bile uključene u to, ali moj slučaj je bio teži jer sam imala i povrede.

Duljšen Doko Beriša: Stigli smo na ulaz u Kosovo Polje i tamo su bili policajci, ali usput je bilo provokacija. Pošto sam bila na čelu, nisam mogla da ih vidim, ali druge žene iz rukovodstva Foruma žena koje su bile postavljene da ostanu na kraju reda i nadgledaju situaciju su videle. Bilo je automobila koji su dolazili i provocirali žene, čak su jednu povredili i ona je odvedena u bolnicu, odvedena je sa marša i u bolnicu.

Igbale Redža Jašari: Ja sam bila na početku. To se desilo negde u sredini. Kad smo čuli, dakle tada se cela masa uzбудila pitajući se šta se dešava, šta hoće da urade, dakle i... ali srećom nije bilo, znači nije se nešto loše desilo. Ta žena je ustala, došla je sebi, povukli smo je, izvadili iz reda, dakle nije se desilo ono najgore. Ali, to se očekivalo. Lično, govoreći u svoje ime, očekivalo se svakog trenutka, očekivalo se svakog trenutka sve što je moglo da se desi. To nije bilo nešto što ne biste očekivali, moglo je biti i metkova, dakle to... ali nisi stao.

Povratak

Aljbertina Ajeti Binaku: Iskreno govoreći, pratili su nas sve vreme, ali su nam dozvolili samo da dođemo do određene tačke, a onda su nas zaustavili, nisu nam dozvolili da nastavimo dalje. Rekli su nam: "Vratite se, jer ne možemo da vas uverimo da se ništa neće dogoditi. Ovo je rat... desile su se neke stvari..." O čemu nam nisu pričali, nismo znali šta se dogodilo, ali nam nisu dozvolili da nastavimo. Rekli su: "Ako želite da nastavite, bićete odgovorni za sebe, jer ne možemo da vas uverimo..." Mislim, da možemo da nastavimo tamo gde smo prvobitno planirali da idemo. Da, vratile smo se istim putem i onda smo se razišle. Pojavio se poziv da se razidemo, ali da ostanemo u grupama jer postoji šansa da budemo uhapšeni i mučene...

Fljora Brovina: Mi smo se konsultovale videla sam kakva je atmosfera i da moramo da se vratimo nazad, da ne rizikujemo dalje. kad smo se vratili sa hlebom u ruci, odlučili smo da delimično predamo hleb Međunarodnom crvenom krstu kako bi ih uznemirili, da pruže pomoć stanovništvu, i jedan deo smo predali UNHCR-u. Simbolično smo se vratile, jer smo zaista bile u Drenici, to sam htela da kažem, bile smo u Drenici. Žao mi je što sada pominjem neke moje prijatelje, verovatno će se celog života brinuti zašto nisu učestvovali na demonstracijama, ali one su zaista bile u Drenici.

Edita Tahiri: Prvi motiv bila je grozna situacija u Drenici, odnosno vojno i policijsko okurženje, gde stanovništvo nije imalo hranu, lekove i druge stvari. Tamo je prva ideja bila solidarnost sa Drenicom, s

druge strane podizanje međunarodne svesti da je vreme da se zaustavi rat na Kosovu. Odmah nakon toga, nakon prepreka koje nam je postavio okupator, ovde u Kosovo Polju smo se suočili direktno sa srpskim policijskim snagama, verbalno smo se sukobili. Odlučili smo da napravimo sledeći protest kako bismo i dalje činili da svet reaguje kroz glas žena.

Ljindita Cena: Za vreme dok mi je noga bila u gipsu, bilo je, nikad neću zaboraviti posle ovoga, bio je protest s ključevima, da izađemo u grad s ključevima, da zveckamo ključevima i pravimo buku. Pošto nisam mogla da izađem u grad, izašla sam na balkon svog stana i uradila sam svoj deo posla. Nisam mogla da se zaustavim, to nam je bilo u krvi i znali smo svrhu i razlog zašto protestujemo i bilo je nemoguće zaustaviti se, čak i da sam htela da se zaustavim, ja... to je bilo nemoguće.

Aljbertina Ajeti Binaku: Razvili smo taj osećaj patriotizma, osećaj solidarnosti, da pomažemo jedni drugima, osećaj da smo svi ugroženi, ne samo da su oni ugroženi, nego smo i mi svi bili ugroženi. Osećaj da je nekome ko živi u ruralnim sredinama potrebna pomoć onih koji žive u urbanim sredinama.

Fljora Brovina: Demonstracije sa belim papirima, demonstracije sa hlebom u ruci i demonstracije za mir koje su održane u Dragodanu kasnije. One su imale odjek širom sveta, čak i najpoznatije svetske novine su pisale i imale mnogo naših fotografija, dobile smo podršku svih žena širom sveta.